

Népfőiskolával az Érmellékért

Beszélgetés Dr. Erdei Gáborral, az Érmelléki Népfőiskola elnökével

Közösségfejlesztés és felnőttképzés: ez az Érmelléki Népfőiskola profilja. Fiatal szervezet, mindössze három éve, 2015-ben alakult – bár megálmodója, megvalósítója és elnöke, Erdei Gábor már másfél évtizeddel korábban elkezdte dédelgetni a népfőiskola alapításának gondolatát.

– 1995 óta dolgozom a Debreceni Egyetemen – meséli. – A Művelődéstudományi és Felnőttnevelési

tanszéken Sári Mihály, a népfőiskolák történetének és működésének szakértője kollégám volt, tőle hallottam először alaposabban erről a speciális civil szervezeti formáról és tevékenységről. Én ugyanis létavértesi (nagylétai) vagyok, ott pedig nem volt ennek hagyománya. Akkoriban a Német Népfőiskolai Szövetség budapesti irodájának a vezetője, Heribert Hinzen kéthetente járt Debrecenbe, hogy felnőttképzési területekről tartson

órát a hallgatóknak (egy ideig témavezetőm is volt a doktori programunkban). Németországban nagy múlttal bír ez a felnőttképzési forma, bár sok tekintetben másként működnek, mint a hazaiak. Így hát több oldalról is megismerkedtem a népfőiskolák jó gyakorlataival, és megfogalmazódott bennem, hogy a Trianon után csonkán maradt Érmelléken népfőiskolát alapítsak.

Periférián

– A Magyarországon maradt, csonka Érmellék lehatárolása bizonytalan, ám hét települést biztosan magában foglal – magyarázza Erdei Gábor. – Bagamér, Álmosd, Kokad, Létavértes, Pocsaj, Esztár és Kismarja perifériára kerültek a trianoni határ miatt. Folyamatosan leépülő, előregedő településekről van szó, bár vannak jó közösségeik, civil szervezeteik, és az egyházak is meglehetősen aktívak közösség-szervezés tekintetében. A mi népfőiskolánk fő célja, hogy ezt a térséget fejlessze, de szeretnénk a határon túlra is eljutni. A tavalyi évben ez a folyamat már elindult.

helyi görög katolikus általános iskolát alakították át erre a célra –, az egész lakosságot megmozgató nagy rendezvényekre – például zarándoklatra –, vagy akár kisebb közösségfejlesztő foglalkozásokra – mint amilyen a konfliktuskezelési módszerek elsajátítása – nyílik lehetőségünk a közel 50 milliós támogatásból. Ez adja most főként az aktivitásunkat. Elkötelezett, agilis, fiatal helyieket próbálunk bevonni a munkába.

Szakmai számadás is

Ugyancsak NEA-pályázatból valósulhatott meg 2017 márciusában az a konferencia Létavértesen, ahol a közművelődési szakemberek, más népfőiskolák képviselői, regionális gazdasági fejlesztések szakértői és partnerintézmények, így a Nemzeti Művelődési Intézet megyei irodájának munkatársai is részt vettek. A délelőtti előadásokat, amelyek az Érmelléki Népfőiskola történetét, tevékenységét és a térség gazdaságát, történelmét, értékeit és kultúráját mutatták be, délután kötetlen beszélgetések, tapasztalatcserék követték. A fontosabb témák a népfőiskola

Elképzelésünkben szerepel, hogy akár a székhelyünket is átesszük, hiszen ott van – a ma már romániai részen – az érmellék 80-90 százaléka. Egy nagy magyar tömb gyakorlatilag, rengeteg értékkel. A közösségfejlesztés professzionális szemléletét kellene átvinni, átültetni. Felnőttképzési programok indítására lenne szükség, de önköltséges alapon ezt lehetetlen megoldani.

ből. Hat település kérdőíves lekérdészt végeztük el. EFOP-os pályázatokba is bekapcsolódtunk, amelyek célja három éven át tartó közösségfejlesztés Bagaméron, Álmosdon és Kokadon. Partnerünk az álmosdi görögkatolikus egyház itt a megyében, de Szabolcsban is részt veszünk egy hasonló pályázatban. A Hajdú-bihari program elnevezése: „Közösségfejlesztés a hit erejével az Érmelléken”. Infrastruktúra fejlesztésére, közösségi tér kialakítására – a valamikor

A hit erejével

Az Érmelléki Népfőiskola elnöke egyetemi feladatai és oktatói munkája mellett látja el az egyesület vezetését. Bár a szervezetnek 11 tagja van, mindenkinek van „civil” foglalkozása is, így nehéz a közös munkát egyeztetni. A pályázati források jelentenek olykor előrelépési lehetőséget.

– A NEA-pályázatnak – amely a civil szervezetek működését segíti – köszönhetően például kialakíthattuk a népfőiskolánk arculatát – meséli Erdei Gábor. – Logót, honlapot terveztünk, amelyek megadták az identitásunkat. 2016 nyarán egy közösségi feltárást is megvalósíthattunk ebből a pénz-

és a Debreceni Egyetem együttműködési lehetőségeit, a vidéki és határ menti térségek tervezett fejlesztéseit, pályázati forrásait érintették, de szóba került az is, mit adhat a népfőiskola a közösségének és viszont, illetve miért ez a közművelődési vagy felnőttképzési forma a legcélravezetőbb az Érmellék felemelkedésének segítésére.

– A határon túlról, Bihardioszegről, Székelyhídról is érkeztek vendégeink a konferenciára – mondja Erdei Gábor –, az Ér Hangja Televízió pedig riportot készített az eseményről, jelezve, milyen nagy öröm számukra a meghívás, a partnerség és az együttműködés lehetősége.

Bor, érték, hagyomány

Az Érmellék történelmi borvidék. Ott ér véget a homokos talajú Nyírség. Valamikor öt nagy szőlőskertje volt Létának, a bortermesztésnek tehát nagy hagyományai vannak Létavértesen. Az egész Érmellék jó adottságokkal, löszös-agyagos talajjal rendelkezik, a lankás domboldalakat folyamatosan süti a nap. Az 1800-as évek

végén viszont a filoxéra megtámadta az ültetvényeket és jórészt el is pusztította azokat. Így felértékelődött Léta határában a homok, amely megállította a fertőzést. Direkt termő amerikai fajtákat telepítettek a vidékre, mint amilyen az Othello vagy a Delavári. A hagyományos, valamint új fajták és a

tájjellegű rizling mellett az Othello megőrizte tekintélyét.

– Nálunk a családban is volt hagyománya a borászkodásnak – meséli Erdei Gábor. – Idő hiányában csak „kicsiben”, de magam is termelek szőlőt, és készítek bort. Szívesen segítem magánemberként és a népfőiskolán keresztül is a mintegy negyventagú Létavértesi Szőlősgazdák Egyesületét. Összetett közösségi munkát jelent ez a pályázatírástól a területvásárláson, szakmai kirándulásokon, pincelátogatásokon át a szőlőoltványok ültetéséig. Az egyesület gyümölcsöt is termel, gyümölcsfeldolgozó gépeket vásárolt, a termés nagy részét az iskoláknak juttatja. Ezeket a tevékenységeket a tavalyi évben egy pályázati forrásból valósítottuk meg és egy országos kiadványba is bekerült a projekt, mint jó gyakorlat. Terveink között szerepel, hogy a szőlősgazdákkal közös népfőiskolai projekteket indítsunk, hogy az Érmelléknek ezt a hagyományos értékét átadjuk, ha kell, újratanítsuk a következő nemzedéknek.

ERDEI GÁBOR az Érmelléki Népfőiskolai Egyesület alapítója, elnöke. Debreceni születésű, de létavértesi kötődésű. A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban szerzett érettségét követően a Kossuth Lajos Tudományegyetemen diplomázott történelem-földrajz szakon 1992-ben. Külföldi egyetemi tanulmány és egy középiskolában tanárként eltöltött két év után 1995-től a Debreceni Egyetem BTK Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszék oktatója. Az andragógia különböző területeit oktatja, kutatja, így mind a felnőttképzésre, mind a közművelődésre, közösségfejlesztésre van rálátása. Doktori disszertációját a vállalatok felnőttkori tanulásban betöltött szerepéről írta, amit az észak-alföldi régióban vizsgált. Ezen oktató és kutató tevékenységek mellett több hazai és nemzetközi szervezettel tart szoros kapcsolatot, ahol szakértőként, kutatóként vesz részt a munkában. A 2015. év végi alapítást követően a Népfőiskola tevékenységét több támogatásnak köszönhetően (NEA, EFOP, ROHU) végzi a magyar-román határ menti érmelléki térségben.

R. SIMOR KATALIN 1984-ben végzett magyar-népművelés szakon a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen, majd másoddiplomát szerzett a MÚOSZ Bálint György Újságíró Akadémiáján 1987-ben. Elsősorban a kommunikáció és a média területén végzett szakmai munkát az elmúlt három évtizedben. Újságíróként dolgozott országos és helyi lapok kulturális rovatában, a debreceni helyi televíziók és rádiók szerkesztő-műsorvezetőjeként, illetve PR-osként is. Hat évet tanított intézményi kommunikátor szakon a nyíregyházi főiskola kihelyezett, debreceni tagozatán. Újságírói munkáját 2008-ban Debrecen város Sajtódíjával ismerték el. Válogatott írásaiból két könyve is megjelent. 2013 februárjától a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodájának módszertani referense. Munkája mellett három féléven át oktatott televíziós ismereteket a Debreceni Egyetem kommunikációs hallgatóinak. Szívesen vesz részt moderátorként, konferanszióként az Intézet, az Iroda illetve Debrecen város rendezvényein.